

עין משפט
גד מצוה

סב א מיי פֿיט מנלֿ גירושין הלי כ סמג עשין נ טושי״ע אה״ע סימן קמה סעיף ה׳

סב ב ג ד ה מיי פֿיח
שס הלכה יט סמג שס טושי״ע אה״ע סימן קמג
סעף ח׳

מוסף רש"י

כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי. על מנת כך וכן (קדושין ט.) על מנת ודלי תנאה משמע והכי קאמר מעכשיו ונא גט על מנת שתקיים תנאי זה וכל אימת דמתקיים תנאה הוה ליה גט למפרע (עי' דל. ובענין לעיל עד.).

פסקי רי"ד

והסיק רב אשי חז' אמי ר' היא דאמר רב הונא אמר רבי כל האומר ע"מ כאומר מעכשיו דמי. פי' והגט קונה למפרע משעה שפסדו בידה קודם שתחזיר לו הנניר והחזרת הנניר הוי תנאה ומקיימה ליה לתנאה והוי גיטא למפרע ובההיא שעתא הנניר שלה היה ומתנה ע"מ להחזירו שמה (מתנה) אתקין שמואל ביטא דרש"מ אם לא מתי לא היא גט ואם מתי יהא גט פי' הכי צריך לאמרי' אז מתי יהא גט מהיום אם מעכשיו דאי לא אמר הכי הוה ליה גט לאחר מיתת ומשום הדנינן לה כפירוש מתנאי לא איצטריך שמואל למימריי: ולימא אם מתי יהא גט ואם לא מתי לא יהא גט לא מקדים אינשי פורענותא לנפשיה הלכך מתחיל באם לא מתי ומשום דבעי' תנאי כותבי אומר שניהם שאם לא יכופל תנאו אין זה תנאי והוי גט מיד ואם הוא כותב מיטפלא עילוייה מתקוף לה רבא מכדי לא תנאי מהיכא גמריי' ליה מכי' גזי רבנן ראוובן מה הוהם הן קודם ללוא אף וכו' רבא לאפוקי אמר דלוא קודם להן אלא אמר רבא וכו' לימא אם גט מתי לא יהא גט ואם מתי לא יהא גט מ'ש לא מתי לא יהא גט דלא מקדים אינשי פורענותא לנפשיה ואם מתי יהא גט ואם לא מתי לא יהא גט דבעי' תנאי כפול והן קודם ללוא. תנאי (ב"מ צד.) אבא חלפתא איש כרב חנניה אומר משום ר' מאיר תנאי קודם למעשה הרי זה תנאי. מעשה קודם לתנאי אין זה תנאי. פי' כגון אם מתי יהא גט וזהו תנאי קודם למעשה כמו אם יעברו ונתתם. יהא גט אם מת זהו מעשה קודם לתנאי שאין זה תנאי אלא מיד הוי גט. והלכתא כר' מאיר משום דתנן סתמא כותביה בפי השוכר את הפועלים (שם) כל המתנה על מה שכותב בתורה תנאו בטל וכל תנאי שמעשה קודם מתחילתו תנאו בטל וכל תנאי שאפשר לו לקיימו בסופו והתנהו עליו מתחילתו תנאו קיים. ואי

עה: מי שאחזו פרק שביעי גימין

דתנאי ומעשה בדבר אחד.
פירוש שהתנאי סותר המעשה דאין הגט חל אלא אחר שנתקיים התנאי ולא אין הגט צידה אבל הילך אחרוג זה במתנה^י על מנת שתחזירה לא הוי תנאי ומעשה צדצר אחד דס"ל^א על חלה מיד וילא צו מיד כשיצא לידו^ביט):

מת הבן או מת האב ח"ז גמ.

פי' צקונטרס מת הבן בתוך צ' שנים משמע שרואה לומר דלס לא הניקה ושמשה כלל דלא הוי גט^ג וכן משמע בפירושו צגמרלא גבי צשלמא לרצא כו' אלא לרב אשי כו' ואין נראה^ד דלס מת האצ כשישמעו יוס אחד פשיטא דהוי גט כיון ששימשו עד שמת דמה יש לה לשמש יותר וליכא למימר דלשמועין אע"פ שמת קודם^טי הוי גט דלא צעין שתשמעו כל ימי חייה דהא ודאי לא צעין דלי הוה צעין^ה לא הוה גט דאין זה כריתות כדאמרין צפרק צתרא (לקמן דף פג.): כל ימי חייה אין זה כריתות אלא נראה לרצינו יתכן לפרש דמת קודם שהניקה ושימשה כלל דלא איכווין אלא להרווחה ולא לצעורה והא לא איצטריך ואפי' לרצ יוסף דאמר לעיל^ויט) והא לא דלה יש לחלק דהכא מסתמא אס הים היה יודע שימות אציו או צנו לא היה מקפיד צתנאו^א אבל התם אדרבה אס היה יודע דלתי מטרא לא היה משכירו כלל^ה:

בבבא אמר רשב"ג כל עכבה שאינה הימנה ח"ז גמ.

הקשה ה"ר אלחנן א"כ אמאי קאמר רצא לעיל^א דמתיה צעל כרחו לא הוה נתינה ולא הוי גט^ג והא עכבה אינה ממנה^ו והלכה כרשב"ג צמשתנו ועוד מאי שנא מת האצ או הבן ממחולין לך דצעי למימר^י דאפילו לרשב"ג אינה מגורשת וי"ל דהכא ודאי להרווחה צעלמא עשה כן וכיון שמת ולא אצטריך הוי כאליו נתקיים התנאי אבל התם שמתני לי מאתמי^א זו דעתנו שיקבלס^א ולצסוף כשאינו רואה לקבלס לא נתקיים התנאי והא דמספקא ליה לעיל צמחולין לך דלמא אפי' לרבנן הוי גט ואע"ג דהכא לא הוי גט היינו משום דהתם צעזעמו מחל לה^ב אבל הכא לא מחל לה כלום: ורמ'ניהו שימשותו יום אחד ח"ז גמ. דהתם דנקשות לפי'

הקונטרס דמת המפרש הבן או מת האצ דמתני' אחר שהניקתו אמאי לא מוקי להן צריימא דהכא שמת לאחר ששימשמו והניקתו יום אחד דא"כ הוה ליה למיתני צדחיא ומת אצל אין לתוך דא"כ מאי איריא יוס אפי' עשה אחת נמי דהא לרש"י שפירש צסמוך גבי אצו לרב אשי מאי שנא רישא ומאי שנא סיפא ה"י

יוס אחד לאו דוקא אלא אפילו עשה אחת דאי דוקא לא הוי פריך מדי^א: **בתניתין רשב"ג.**
דאמר (לעיל עד.) גבי אצטלית תמן לו את דמיה להרווחה קא מיכוין ומתניתין נמי להרווחה קא מכוין והנקה ושימוש כל הלווך קאמר וצריימא רצנן דאמרי לצעורה קא מיכוין וכיון דציערה יוס אחד סגי צהכי כיון דלא להרווחה קא מכוין^י ולפירוש זה אס מת קודם שהניקה ושימשה כלל אינו גט דהא לא ציערה אי נמי הכא לא נתכוון לצעורה צתנס אלא ללווץ צנו ואציו וכו מת הא לא אצטריך אבל גבי אצטלית לעולם הוה צריך לנאצטלית ולא לדמי' ולכן כשאצדה יכול לומר איני חפץ צדמי^{יט} אצטלית וכן צריך לפרש צסמוך דמוקי מתני' כרצנן: **בריייתא רשב"ג היא דמיב"ק בתנאי.**
וצהרווחה פורתא סגי אצל רצנן דמחמרי אית לן למימר דכל הלווך קאמר: **כאן במפרש.**
צריימא צמפרש יוס אחד וקא משמע לן דוקא הניקתו ושימשמו יוס אחד אצל מת ולא הניקתו ושמעמו כלל אינו גט^י דסלקא דעתין כיון שהיקל עליה כל כך שלא הצריכה אלא יוס אחד אף על פי דפירש יי מת ולא הניקתו ושמעמו כלל ליהוי גט קא משמע לן דלא אמרינן הכי:

קשה ודיכי תנן בפרקין (לעיל עב.) זה גיטיך אם מתי זה גיטיך מתחיל זה לא אמר כלום מהיום אם מתי מעכשיו אם מתי הרי זה גט. והא הרי זה גיטיך הוי מעשה אם מתי הוי תנאה ואנן בעי' תנאי קודם למעשה י"ל התנא קיצר את לשונו. וה"ק זה גיטיך אם מתי יהא גט דהוי תנאי קודם למעשה עיין בשלהי פרקין שהוכיחתי כרבנן ועי' בפ' האומר בקידושין: **מתני'** הרי זה גיטיך ע"מ שתשמשני את אבא ע"מ שתניקין את בני כמה היא מניקתו שתי שנים י' יהודה אומר י"ח חודש מת הבן או שמת האב הרי זה גט ע"מ שתשמשני את אבא שתי שנים וע"מ שתניקין את בני שתי שנים מת הבן או שמת האב או שאמר האב אי אפשי שתשמשני שלא בהקפדה אינו גט רשב"ג אומר הרי זה גט אמר רשב"ג כל עכבה שאינה ממנה הרי זה גט. פי' הרי היא מניקתו שתי שנים שיהו לולד כ"ד חודש שכן הווא זמן נינקתו ולענין לשמש את אביו כל ימי חייו מת הבן או וכו' פי' דוקא אם התחילה להניקה ואח"כ מת אבל אם לא הניקה כלל ומת הבן אינו גט שהרי לא נתקיים התנאי

מי שאחזו פרק שביעי גימין

צדצר אחד.
צגט עזמנו הוה התנאי להחזירו והוה המעשה להיות גט: רצ אשי אמר הא מני. דקתני על מנת שתחזירי מגורשת: **רבי היא דאמר וכו' כאומר מעכשיו דמי.**
ואשתכח צדשעת גירושין נקיטא לגט ולאחר זמן היא מחזרת ומתנה על מנת להחזיר שמה

מתנה: **אסקין שמואל כו'.**
כשמוסרו לה יאמר אס לא מתי לא יהא גט אס מתי יהא גט דצעי' תנאי כפול דלי לא כפליה הוי גיטא מיד ולי כהן הוה מפסלא עליה: ה"ג **ונימא אס מסי.**
צרישא לא מקדים כו': הן קודם. אס יעצרו ונתתם (צמדצר לג.) ה"ג **אלא אמר רצא אס לא מסי לא יהא** גט. לימא צרישא משום דלא מקדים כו' והדר נימא הן ולאו דצעין הן קודם ללוא: **מתני' כמה היא מניקתו צ' שנים.**
שיהא לולד שתי שנים שכן הוה זמן הנקמו. ולענין לשמש את אציו כל ימי חייו: **רבי יהודה אומר שמה עשר חדש.**
לר' יהודה זמן הנקט תינוק עד שיהו לו י"ח חדשים צתמוצות צפרק אע"פ

(דף פ:) **מס הבן.**
קודם הזמן או מת האצ: פ"ז גט. דכיון דלא פריש מדי לא איכווין אלא להרווחה כל ימים שהוא צריך ומכאן ואילן אינו צריך: **שאל דהקפדה.**
היא לא הכעיסתו ואפי' הכי שאין העכבה הימנה אינו גט וכ"ש אס צהקפדה: **רשב"ג אומר כוה גט.**
הואיל ולא הקפידתו ואין העכבה הימנה: **גב' מסני' רשב"ג.**
דאמר לעיל (דף עד.) תמן דמיה אלמלא להרווחה מיכווין ולאו דוקא קאמר לה נמי להרווחה איכווין וכל זמן שהוא צריך לינק קאמר: **וצריימא רצנן.**
דאמר (שם:) אצטלית דוקא הכא נמי שימוש והנקה דוקא וציוס אחד סגי: **דמיקל צגנאי.**
דאמר תמן דמיה וקאמר נמי כל עכבה שאינה הימנה ה"ז גטי^י: **כאן צספס.**
דאמר שתי שנים^י מתיקי צתסם וצריימא צמפרש יוס אחד: **רצ אשי אחר.**
צריימא צתסם דכל סתם כמפרש יוס אחד דמי ומתני' רצ אשי משני לה לקמיה. ורצ אשי לאו לשנויי מתניתין וצריימא אחא אלא לאלווגי עליה דרצא דאמר סתם שמי שנים: **יוס אחד משמי שנים.**
של תינוק: **לאפוקי.**
שאס הניקמו לאחר שעצרו לו שמי שנים: **דלא.**
שאין זה הנקה: צשלמא

לאחר שתי שנים דלא יום אחד משמנה עשר חדש לאפוקי לאחר שמנה עשר חדש דלא מיתיבי הרי זה את אבא שתי שנים על מנת שתניקין את בני שתי שנים מת הבן או שאמר האב אי אפשי שתשמשני שלא בהקפדה אינו גט בשלמא

בתניתין רשב"ג.
דאמר (לעיל עד.) גבי אצטלית תמן לו את דמיה להרווחה קא מיכוין ומתניתין נמי להרווחה קא מכוין והנקה ושימוש כל הלווך קאמר וצריימא רצנן דאמרי לצעורה קא מיכוין וכו' נמי הכא לא נתכוון לצעורה צתנס אלא ללווץ צנו ואציו וכו מת הא לא אצטריך אבל גבי אצטלית לעולם הוה צריך לנאצטלית ולא לדמי' ולכן כשאצדה יכול לומר איני חפץ צדמי^{יט} אצטלית וכן צריך לפרש צסמוך דמוקי מתני' כרצנן: **בריייתא רשב"ג היא דמיב"ק בתנאי.**
וצהרווחה פורתא סגי אצל רצנן דמחמרי אית לן למימר דכל הלווך קאמר: **כאן במפרש.**
צריימא צמפרש יוס אחד וקא משמע לן דוקא הניקתו ושימשמו יוס אחד אצל מת ולא הניקתו ושמעמו כלל אינו גט^י דסלקא דעתין כיון שהיקל עליה כל כך שלא הצריכה אלא יוס אחד אף על פי דפירש יי מת ולא הניקתו ושמעמו כלל ליהוי גט קא משמע לן דלא אמרינן הכי:

א' הרי זה גט. אמר רבא לא קשה כאן בסתם כאן במפרש פי' מתני' בסתם דאמר לה ע"מ שתניקין את בני ולא פירש לה כמה צריכה להניקן שתי שנים שהוא זמן יניקת הולד. ובריייתא במפרש דאמר לה ע"מ שתניקין את בני יום אחד והווא גופיה קא משמע לן שאם משתו יום אחד והניקתו יום אחד שיתקיים התנאי הוי גט ואם לאו כגון שמת הבן או אבא אינו גט ולאפוקי מדריב שמעון בן גמליאל רב איש אמר כל בסתם נמי כמפרש יוס אחד דמי. פי' ברייתא דתני יוס אחד אף על פי שאמר לה על מנת שתניקין את בני סתם די' לה ביום אחד כיון שלא פירש לה זמן: תנן כמה היא מניקתו שתי שנים בשלמא לרבא ניהא אלא לרב אשי למה לי שתי שנים יוס אחד סגי ה"ק יוס אחד משתי שנים. לאפוקי לאחר שתי שנים דלא יוס אחד מיית' חודש לאפוקי אחר יית' חודש דלא. פי' שכבר עבר זמן הניקה. מיתיבי הרי זה גיטיך ע"מ שתשמשני את אבא שתי שנים על מנת שתניקין את בני שתי שנים מת הבן או שאמר האב אי אפשי שתשמשני שלא בהקפדה אינו גט

מסורת הש"ס

א) [לעיל עד. וש"נ],
ב) [י"ל רבי], א) [לעיל י"א], ד) [נשאלות פי' מטות ס' קלח אמתא ולימא לא יהא גט אם לא מתי יהא גט אם מתי בעינן תנאי וכו'],
ג) [כתובות פ:] 1) [ג]י סדר המשנה וכן צרי"ף ורל"ש או שמת האב או שאמר כו'), 1) [מוספתא פ"ה], 1) צרש"י צגצרי"ף טוקף ד"ה ממתינו רצנן. דקפיי צגנאי ואמרו צאצטלית ודוקא תמן אצטלית ולא דמיה, ט) צ"ל מתוך. מתוך דבש, 1) [פוסק מל: קדושין ו: צנא צתרא קל: יא] [ועי' מוסי' קדושין ו: ד"ה לא חזירו ומוסי' פוסק מל: ד"ה הילך ומוסי' צ"צ קל: ד"ה לא], יט) צדפורי טס"ף לה, א) [דף עד: יא] צ"ל ולפי' מהרש"א, טו) עי' מהרש"א ומהר"ם ש"ף,

מוסף תוספות

א. לרבא. מוסי' צ"צ קל: כרבי. [דהאומר] מוסי' ה"ל"ס.
ב. ויכולים המעשה והתנאי להתקיים.
מוסי' צ"צ שם. ג. [נדלא] נתקיים כלום מן התנאי.
רש"י לקמן עו. ד. [נדן]שלמא גבי בן איצטריך לאשמועינן אע"פ שמת תוך ב' שנים, אלא באב מאי קמ"ל. מוסי' ה"ל"ס. ה. [אף] אי הוה מתקיים התנאי. מוסי' ה"ל"ס. ו. גבי אריס. מוסי' ה"ל"ס. ז. [דהאין] לא תביןן אלא לצרכי. מוסי' ה"ל"ס. ח. לשון הרשב"ג. וזו טפי ליה אלא מחמת טרדה ויורה וזאת לא טרה. ט. כי לא הוי תבניה מאי הוי, מ"מ תהא מגורשת, דהא רוצה לקיים תנאה. רשב"א. י. וכוילה היא שאומר חילך מהיתם וזו אם תרצה ליקח קח. רשב"א. יא. ויבדיו ליקחם עכשיו כמו בשעת התנאי. ודאי בעינן קיום התנאי. רשב"ג. יב. [ונ]אפשר לומר שכל כך לא תביןן לצערה. רשב"א. יג. לרב איש דילמא רישא בשנהניקתו שעה אחת ולא הספיקה להניקו יום תמים ועוד שמת ורב איש במפרש יוס אחד דוקא קאמר יוס אחד ולא תהני לה שעה אחת ברילא מאית האמת שעה אחת סגי דמי' הרי נתקיים התנאי שותניקתו. רשב"א לקמן דף עו. ד'. כרבן דמתני' דאמרי מת הבן בתוך שתי שנים אינה מגורשת.

פסקי רי"ד (המשך)

של יניקה כלל ודמי' לסיפא כשאמר שתי שנים ומת הבן בתוך שתי שנים שלא נתקיים התנאי של שתי שנים. או שאמר האב וכו'. פי' אע"פ שלא הקפידתו האשה שאין העכבה ממנה אפי"ה אינו גט כיון שלא נתקיים התנאי. רשב"ג אומר כל עכבה וכו' ומי בעי' כולי האי. ורמיניהו שמשותו יום א' הניקתו יוס